

ناسیونالیسم افراطی و حذف اسلام در پروژه مدرن سازی

۲۲ آبان ۱۴۰۴ ساعت ۱۴:۰۶

طرد دوره اسلامی متضمن اشاعه عقیده‌ای شووینیستی درباره اعراب است که گناه بدبختی‌های بعدی ایران را به گردن وحشیگری آنان می‌اندازد. جالب اینجاست که بر اساس شواهد موجود سهولت فتح ایران توسط اعراب به خاطر آن بود که توده مردم ایران با آغوش باز از آن‌ها استقبال کرد.

سیاست اسلام‌زدایی رژیم پهلوی بر چند محور اساسی استوار بود که بخش عمده آن با نگاهی شووینیستی بر حذف کلمات عربی، تحریف تاریخ درباره ورود اسلام به ایران و تغییر خط عربی مرتبط است:

«طرد دوره اسلامی متضمن اشاعه عقیده‌ای شووینیستی درباره اعراب است که گناه بدبختی‌های بعدی ایران را به گردن وحشیگری آنان می‌اندازد. جالب اینجاست که بر اساس شواهد موجود سهولت فتح ایران توسط اعراب به خاطر آن بود که توده مردم ایران با آغوش باز از آن‌ها استقبال کرد. ایرانیان حمله عرب را وسیله‌ای برای خلاصی از دست شاهان ستمگر می‌دیدند و اسلام را دست کم تا حدی از آن جهت پذیرفتند که مذهبی دموکراتیک‌تر از آئین سلسله مراتبی زرتشت بود که تا آن زمان کیش رسمی ایران بشمار می‌رفت. قلب و تحریف دیگری که رژیم انجام داد کوشش برای تصفیه زبان فارسی از واژه‌های بیگانه - بویژه عربی و ترکی - و جانشین کردن آن‌ها با معادل‌های پارسی سره بود که در ۱۹۳۶ توسط رضاخان آغاز شد. اسناد رسمی ارتش بایستی به این سبک نوظهور نوشته شود ولی رویهم‌رفته این سیاست ناکام بوده است. شاه خود هرگز به «پارسی سره» سخن نمی‌گوید و رژیم همواره از وارد کردن مبرم‌ترین اصلاح لازم ابا داشته است و آن عبارت است از تغییر خط نامناسب عربی به الفبائی که علاوه بر صامت‌ها مصوت‌ها را نیز ثبت کند. این کار را در ۱۹۲۸ آتاتورک برای ترک‌ها انجام داد با اینهمه به عنوان بخشی از کوشش در جهت تقویت ایدئولوژی رسمی، دولت رهنمودهانی برای آموزش تاریخ و حتی ادبیات فراهم کرده است؛ برای تاکید بر فضائل خاصی همچون اطاعت از قدرت و قبول سرنوشت. به شاگردان توصیه می‌کنند شعر بخواند که به شکل اصلی ادبی در ایران است. این سیاق از خواندنی‌های آموزنده را نصیحت می‌نامند؛ نظیر آن در حوزه نظامی هم هست که در آن شعر شاهنامه شعر حماسی فردوسی شاعر قرن دهم توسط ارتش همچون پایه سرودهای میهنی مورد استفاده قرار می‌گیرد.»

منبع: فرد هالیدی، ایران، دیکتاتوری و توسعه، ترجمه محسن یلفانی و علی طلوع، تهران، انتشارات علم، ۱۳۵۸، ص ۵۶

<https://www.cafetari.kh.com/news/50244/سازى-مدرن-پروژه-اسلام-حذف-افراطى-ناسيوناليسم/>